

Gdańsk, 5 września 2025r.

STANOWISKO BETI DOTYCZĄCE INTEGRACJI PIERWSZEJ POLSKIEJ ELEKTROWNI JĄDROWEJ Z ROZWOJEM POMORZA W SYNERGII Z MFW W OPARCIU O DOŚWIADCZENIA BAŁTYCKIE

Wykorzystajmy doświadczenia państw Morza Bałtyckiego, aby zintegrować pierwszą polską elektrownię jądrową z rozwojem Pomorza – w synergii z MFW

Pomorze stoi u progu równoległego rozwoju dwóch filarów polskiej transformacji: elektrowni jądrowej (EJ) i morskiej energetyki wiatrowej (MFW). To wielka szansa – pod warunkiem, że nie potraktujemy tych inwestycji jako odrębnych torów, lecz zszyjemy je w **jeden program rozwojowy** regionu: skoordynowany w czasie, w sieci i w łańcuchach dostaw, z planem kompetencji i realnym rynkiem offtake na nieemisyjną energię (przemysł, P2X, ciepło, centra danych). Kluczem do takiej integracji jest sięgnięcie po **doświadczenia krajów bałtyckich** – nie w formie ogólnej inspiracji, ale jako konkretny katalog rozwiązań, standardów i instytucji, które można zaadaptować na Pomorzu.

Region Morza Bałtyckiego ma dorobek, na którym warto się oprzeć. Szwedzka fabryka paliwa jądrowego w Västeraås – dziś „perła w koronie” WestinghouseElectricSweden – pokazuje, jak konsekwentna polityka przemysłowa buduje strategiczne zaplecze, które pracuje nie tylko na własny rynek, lecz stabilizuje bezpieczeństwo energetyczne sąsiadów (Ukraina) w warunkach wojny. To wzorzec „localcontentu” rozumianego jako **kapitał wiedzy i certyfikowane kompetencje**, a nie tylko procentowy udział prac montażowych.

Na drugim biegunie Bałtyku Dania – równolegle do intensywnego rozwoju morskich farm wiatrowych – prowadzi **parlamentarno-ekspercki** proces rozpoznawania roli energetyki jądrowej, co otwiera przestrzeń dla firm SMR, takich jak CopenhagenAtoms czy Salt Foss. Format pracy, który łączy politykę, naukę i przemysł, przyspiesza transfer wiedzy i zmniejsza asymetrię informacyjną między interesariuszami. To praktyka, którą możemy zastosować w Polsce, włączając do rozmowy samorządy, uczelnie i przemysł na wczesnym etapie kształtowania standardów i wymagań.

Historia Szwecji i Finlandii przypomina, że kultura bezpieczeństwa i kompetencje eksploatacyjne buduje się dekadami. Od Oskarshamn i Ringhals po Olkiluoto – obok inżynierii reaktorowej powstawała **ekonomia jakości**: systemy QA/QC, aparatura kontrolno-pomiarowa, NDT, kwalifikacje spawalnicze, wysokie napięcia, automatyka i OT/ICT. Te same horyzontalne kompetencje są niezbędne w MFW. Jeśli Pomorze zainwestuje we **wspólne dla EJ i MFW** standardy i kadry, uniknie „płytkiego” localcontentu i zbuduje bazę do eksportu technologii i usług.

Polska prezydencja w **Radzie Państw Morza Bałtyckiego (CBSS/RPMB)** tworzy polityczne okno do instytucjonalizacji współpracy. BETI postuluje powołanie **stałego zespołu ds. rozwoju energetyki jądrowej** przy CBSS jako forum wymiany regulacji, standardów bezpieczeństwa, praktyk w gospodarce paliwowej i odpadach, a także wspólnego rozwoju SMR/MMR. To nie

dekoracja: to **architektura transferu wiedzy** (laboratoria, staże, certyfikacje, mapowanie łańcuchów dostaw), która wprost zasila zdolności Pomorza.

Równocześnie trzeba uczciwie nazwać **wąskie gardła** w Polsce. Luka kapitałowa polityki innowacyjnej pcha nas w model „naśladowczy”: dobre w montażu, słabsze w tworzeniu i certyfikowaniu technologii. Jeżeli chcemy, by EJ i MFW pracowały na trwałą przewagę regionu, musimy przesunąć punkt ciężkości z krótkoterminowych efektów inwestycyjnych na **budowanie zdolności B+R, akredytacji i edukacji** – programów, które spajają uczelnie, przemysł i administrację. Prezydencja w CBSS to właściwy moment, by w ramach **bałtyckiego porządku współpracy** uruchomić strumienie wsparcia dla ClimateTech i dla wspólnych standardów jakości.

Synergia EJ + MFW nie wydarzy się sama. Potrzebna jest synchronizacja trzech osi:

- **System i sieć** – przewidywalna rozbudowa przesyłu (HVAC/HVDC), elastyczność po stronie odbioru i magazynowania, aby moc bazowa EJ i zmienność MFW się uzupełniały, a nie znosiły.
- **Infrastruktura portowo-logistyczna** – place ciężkie, terminale, logistyka ponadgabarytów projektowane od początku jako wspólne zaplecze dla obu programów.
- **Kompetencje i certyfikacje** – ścieżki kształcenia (od szkół branżowych po studia podyplomowe) i akredytacje w QA/QC, NDT, HV, automatyce, OT/ICT i cyber, zasilane partnerstwami z ośrodkami bałtyckimi.

Do tego dochodzi **rynek offtake**: wodór i paliwa syntetyczne (P2X), przemysł energochłonny, ciepło systemowe i **centra danych**, które **zakotwiczą energię w regionie**. Bez takiego popytu lokalnego „zielona i tania energia” pozostanie obietnicą, a nie przewagą Pomorza.

Nie można też abstrahować od **pamięci społecznej**. Żarnowiec uczy pokory i transparentności: stały, włączający dialog ze społecznościami lokalnymi, publiczny monitoring środowiskowy i uczciwy mechanizm współdecydowania o lokalnych korzyściach to fundament zaufania – zarówno dla EJ, jak i dla MFW. Właśnie tu model bałtycki (instytucje, standardy, praktyki uczestniczące) jest najbardziej użyteczny: pozwala oprzeć rozmowę o **sprawdzoną metodykę**, a nie o doraźną komunikację.

Co proponuje BETI? Wykorzystując polską prezydencję w CBSS, **zainicjujemy i będziemy moderować** dyskusję polityczno-publiczno-ekspertką o praktycznej adaptacji bałtyckich doświadczeń w Polsce – ze szczególnym uwzględnieniem Pomorza. Chcemy, aby rozmowa toczyła się na trzech poziomach jednocześnie:

- **Bałtyckim** – poprzez stały zespół CBSS i sieć współpracy uczelni, laboratoriów oraz przemysłu;
- **Regionalnym** – łącząc województwa, uczelnie i porty w spójną mapę kompetencji, infrastruktury i projektów;
- **Lokalnym** – budując długotrwałe zaufanie i udział społeczności w korzyściach.

Celem nie jest „debatowanie dla debaty”, lecz **wdrożenie**: wspólnych standardów jakości, zmapowanej infrastruktury i łańcuchów dostaw, programu kompetencji oraz rynków zbytu dla nieemisyjnej energii. **EJ i MFW** mogą stać się **podwójnym motorem** rozwoju Pomorza – jeśli oprzemy się na tym, co Bałtyk już sprawdził, i zaczniemy działać w sposób zsynchronizowany.